

Beschermingsplan Akkerplanten

Akkerboterbloem (*Ranunculus arvensis*)

Beschrijving

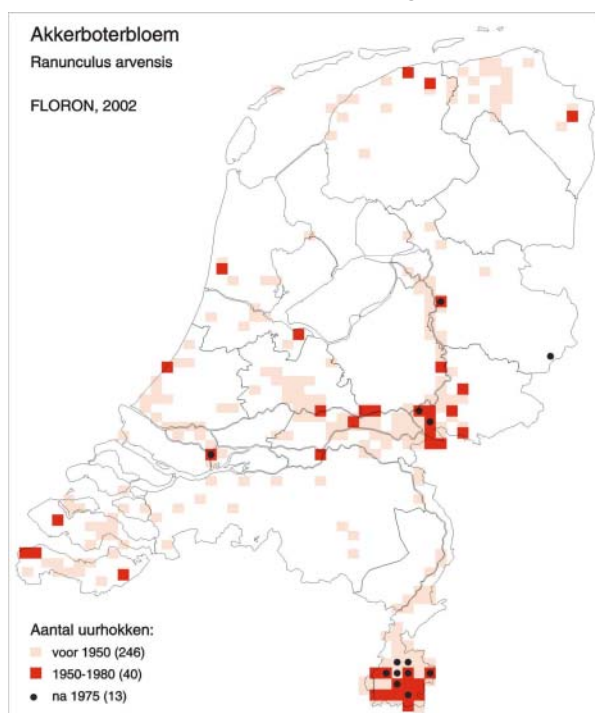
Akkerboterbloem is een eenjarige plant van 20 tot 60 cm hoog. De blaadjes zijn diep ingesneden en 3- tot 5-delig. De vele bloemen zijn lichtgeel en onopvallend. Na de bloei verschijnen de gestekelde vruchtjes, die eigenlijk meer opvallen dan de bloemen.

Groeiplaats

Akkerboterbloem groeit op droge, meestal kalkhoudende grond, vooral op zandige klei, krijt en löss. De soort is beperkt tot wintergraanakkers. De vruchtjes zijn eerder rijp dan het graan. Ze verspreiden zich doordat ze met hun stekels aan dieren en mensen blijven hangen. Vroeger gebeurde dit vooral door rondtrekkende schaapskudden die de stoppelakkers begraasden. De zaden blijven in de grond lange tijd hun kiemkracht behouden. Soorten waarmee Akkerboterbloem samen voorkomt zijn ondermeer zeldzaamheden als Naaldenkervel en stoppelleeuwenbekjes. Van de meer algemene soorten zijn Grote klaproos, Akkerviooltje en Zwaluw tong te noemen.

Verspreiding in Nederland

Vroeger kwam Akkerboterbloem in een groot deel van Nederland voor, met name in Zuid-Limburg, het riviereengebied, het Fries-Groningse zeekleigebied, Zeeland en de duinstreek. In de loop van de vorige eeuw is de soort zeer sterk achteruitgegaan, ze komt nu vrijwel alleen nog voor in Zuid-Limburg en De Liemers. Vóór 1950 is de Akkerboterbloem in 246 uurhokken (5x5 km) gevonden, na 1975 nog maar in 13 uurhokken. Binnen de uurhokken waar de soort nog voorkomt is ze nu veel zeldzamer dan vroeger.

Saxifraga/Jan van der Straaten

Bedreigingen

De achteruitgang van Akkerboterbloem is aan verschillende oorzaken te wijten. Door de zware bemesting kan de soort niet opboksen tegen meer concurrentiekrachtige onkruiden. Daarnaast is hij door de chemische onkruidbestrijding sterk afgenomen. De verbeterde schoning van zaaizaad leidt er toe dat de vruchten niet meer worden uitgezaaid. In tegenstelling tot een aantal andere akkerplanten (bv. klaprozen, Vogelmuur), houdt Akkerboterbloem geen stand buiten graanakkers. Daarom is de soort zo dramatisch achteruitgegaan.

Beschermingsmaatregelen

Akkerboterbloem is gebonden aan akkerbouw, maar in de huidige intensieve landbouwpraktijk redt de soort het niet. Het instellen van akkerreservaten lijkt noodzakelijk. Om Akkerboterbloem een plaats te bieden is als eerste verschraling van de akkers nodig. Dit kan door de eerste jaren een dicht gewas te telen, dat veel voedsel aan de grond onttrekt en dit uiteraard niet te bemesten. Daarna is de teelt van een wintergraan nodig. Dit moet niet te dik worden gezaaid. Omdat het zaad van Akkerboterbloem lang kiemkrachtig blijft, is regelmatige vruchtwisseling mogelijk zonder dat dit de soort bedreigt. Het drieslagstelsel is daarvoor zeer geschikt. Door regelmatig transport van mensen en machines van de ene naar de andere akker, kan de verspreiding van Akkerboterbloem worden bevorderd. Akkers in het vroegere verspreidingsgebied van de soort bieden de beste kansen, omdat daar kans is op een nog levenskrachtige zaaivoorraad. Om te voorkomen dat het zaad van Akkerboterbloem uit het zaaizaad verdwijnt, moet dit niet worden geschoond.

Beschermingsplan Akkerplanten

Akkerboterbloem (*Ranunculus arvensis*)

Waarom zijn soortbeschermingsplannen nodig?

Sommige planten en dieren kunnen in ons land alleen overleven als we onze uiterste best daarvoor doen, door zoveel mogelijk maatregelen te treffen om de soort te behouden.

Daarvoor zijn soortbeschermingsplannen opgesteld. Hierin staat wat er nodig is om de soort in Nederland te laten voortbestaan.

Omdat veel van de soorten niet zo bekend zijn, is voor elke soort een "factsheet" gemaakt, met daarop een samenvatting van de belangrijkste informatie. Naast een beschrijving van de soort, met een foto, is op een kaartje aangegeven waar de soort nog voorkomt. Ook is aangegeven wat de grootste bedreigingen zijn en, misschien nog wel belangrijker, wat de mogelijke oplossingen hiervoor zijn.

De factsheets zijn gemaakt in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Ze zijn bedoeld voor iedereen die beroepsmatig te maken heeft met de soorten, maar ook voor andere geïnteresseerden.

Meer weten?

Voor meer informatie over dit en andere soortbeschermingsplannen:

Website Soortbescherming

www.soortbescherming.nl

e-mail: info@soortbescherming.nl

Voor informatie over wilde planten in Nederland:

FLORON

www.floron.nl

Om het Beschermingsplan Akkerplanten te bestellen:

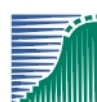
Expertisecentrum van het ministerie van LNV

Postbus 482

6710 BL Ede

tel. 0318-822500

DLV Groen Ruimte
Projecten met draagvlak

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit